

Toetsprogramma Lerarenopleiding

Academisch jaar 2024-2025

- Educatieve Minor en Educatieve Module
- Het beroepsvoorbereidende deel van de masteropleidingen Educatie in de Taal- en Cultuurwetenschappen, Educatie in de Mens- en Maatschappijwetenschappen en Educatie en Communicatie in de Bètawetenschappen
- Masteropleidingen Leraar VHO in de Taal- en Cultuurwetenschappen, Leraar VHO in de Mens- en Maatschappijwetenschappen en Leraar VHO in de Bètawetenschappen
- Blended Intensive Programme – Teacher Education Module Enlight

Inhoud

1	Eindkwalificaties, leerdoelen en onderwijseenheden	3
2	Toetsmomenten	6
3	Toetsvormen	7
o	Bijlage 1 Kwalificatie Raamwerk Hoger Onderwijs: Dublin Descriptoren	9
o	Bijlage 2: Eindkwalificaties LO – Gezamenlijke eindtermen (minor/module/EduMa/LVHO)	10
o	Bijlage 3: Leerdoelen vanuit de eindtermen	11
o	Bijlage 4: Overzicht van de relatie tussen de leerdoelen, de eindtermen, wettelijke eisen en Dublin Descriptoren	12
o	Bijlage 5: Overzicht van de standaardaanpak van beroeps-/ leertaken	13

1 Eindkwalificaties, leerdoelen en onderwijseenheden

De universitaire eerstegraads lerarenopleidingen kennen een gezamenlijk uitstroomprofiel dat is vastgelegd in ICL-verband¹. De ICL is de onder de VSNU ressorterende Interuniversitaire Commissie Lerarenopleidingen. Dit profiel is voor wat betreft het wetenschappelijk gehalte van de opleiding gebaseerd op de Dublindescriptoren voor WO-onderwijs, zie [bijlage 1](#).

Voor wat betreft het beroepsvoorbereidende deel van de opleiding stoelt het profiel op de, in het kader van de Wet Beroepen in het Onderwijs (BIO) door de Onderwijscoöperatie geformuleerde bekwaamheidseisen voor eerstegraads leraren. Deze herziene bekwaamheidseisen zijn sinds 01-08-2017 van kracht. De wet geeft de volgende drie bekwaamheden aan als vereiste. In de wet zijn vervolgens aanvullende en verdiepende artikelen opgenomen, soms gespecificeerd voor PO of VO. Niet alle artikelen zijn daarom even relevant voor onze opleiding. Per bekwaamheidseis hebben we de relevante artikelen genoemd.

- vakinhoudelijke bekwaamheid: artikelen 2.4, 2.6 en 2.7
- vakdidactische bekwaamheid: artikelen 2.8, 2.9, 2.11, 2.12 en 2.13
- pedagogische bekwaamheid: artikelen 2.14, 2.16, 2.17, 2.18 en 2.19

Naast de drie genoemde bekwaamheidseisen heeft het ICL nog een tweetal eisen toegevoegd. Dit zijn:

- academische en onderzoekende bekwaamheid
- professionele bekwaamheid

De Lerarenopleiding van de RUG heeft de bekwaamheidseisen vertaald in eindkwalificaties. Het gaat om de volgende eindkwalificaties:

1. De student is vakinhoudelijk bekwaam
2. De student is vakdidactisch bekwaam
3. De student is pedagogisch bekwaam
4. De student is academisch en onderzoekend bekwaam
5. De student is professioneel bekwaam

In [bijlage 2](#) is een overzicht van de eindkwalificatie (eindtermen) uitgeschreven.

De eindkwalificatie 'is vakinhoudelijk bekwaam' (die art. 2.4, 2.6 en 2.7 uit de Wettelijke Bekwaamheidseisen afdekt) wordt door de faculteit van de bachelor- of masteropleiding verzorgd en de doelen die daarbij horen, worden daar getoetst. Of studenten vakinhoudelijk voldoende niveau hebben, wordt echter óók in de eindkwalificatie met betrekking tot vakdidactische bekwaamheid getoetst tijdens de stages. Immers: als een student zijn vakinhoud niet beheerst, is het onmogelijk om een duidelijke en inhoudelijk correcte uitleg van de leerstof te geven en daarmee vakdidactisch bekwaam te zijn. In de verantwoording in het Toetsprogramma is dit zichtbaar doordat art. 2.4, 2.6 en 2.7 óók zijn genoemd bij de eindkwalificatie 'is vakdidactisch bekwaam'.

De Lerarenopleiding werkt bij het ontwerpen van onderwijs en toetsen op basis van 'backward design'. Zowel bij de Educatieve Minor en Module als bij de Masteropleidingen Educatie en LVHO zijn de eindkwalificaties daartoe verder geconcretiseerd. Iedere eindterm beschouwen we als een leerlijn en per leerlijn zijn meerdere leerdoelen benoemd. Hiermee brengt de opleiding inhoudelijke accenten in de – veelomvattende - bekwaamheidseisen van de Onderwijscoöperatie.

¹ Competentieprofiel van leraren die aan een ULO zijn opgeleid. 2007. Den Haag, VSNU

De opleiding legt een accent op de bekwaamheidseisen waarvan uit onderzoek bekend is dat ze voor beginnende docenten cruciaal én haalbaar zijn. Ook legt de opleiding een accent op het voortgezet onderwijs als aanstaand werkveld, en niet op het mbo. Deze keuze is gemaakt omdat studenten die de minor of module afronden krijgen een beperkte tweedegraadsbevoegdheid, die niet geldt voor het mbo. De eerstegraads-bevoegdheid na de master geldt wel ook voor het mbo, maar uit gegevens van de alumni blijkt dat vrijwel alle afgestudeerden gaan werken in het voortgezet onderwijs.

De concrete leerdoelen, zie [bijlage 3](#), van de Lerarenopleiding vormen de basis voor de onderwijseenheden van de Minoropleiding (inclusief de Educatieve Module) en Masteropleidingen. Voor de leerdoelen geldt als uitgangspunt dat deze zijn geformuleerd op de manier waarop de studenten dat leren: de inhoud wordt zo concreet mogelijk weergegeven en het werkwoord dat het beheersingsniveau aangeeft, is zo ondubbelzinnig mogelijk.

In [bijlage 4](#) is een schematische weergave opgenomen over de relatie tussen de descriptoren, de kwalificaties, de eindtermen en de leerdoelen.

Op de volgende bladzijde in dit Toetsprogramma is een compacte dekkingmatrix van die leerdoelen opgenomen waarin deze per vak zijn gekoppeld aan de Dublin descriptoren, de Wettelijke bekwaamheidseisen, de landelijke eindkwalificaties en onze eigen eindtermen. In die matrix is bij ieder vak ook de koppeling met de beroepstaken binnen dat vak opgenomen. Door een uniforme aanpak van die beroepstaken bij ieder vak zorgt de opleiding ervoor dat bij alle vakken beeldvorming, oordeelvorming en besluitvorming door de student moet plaatsvinden. In ieder van die fases wordt ook gereflecteerd zodat een aantal leerdoelen altijd aan de orde komt, ongeacht het vak waar de student op dat moment mee bezig is, zie [bijlage 5](#) voor toelichting. De beoordeling van de studenten zal dan ook op beroepstaakniveau plaats vinden². Daarmee zijn de leerdoelen 'gedekt' zoals het schema aangeeft.

Na afloop van een vak wordt op basis van de vakevaluatie een vakverbeterplan opgesteld, waarbij ook bepaald wordt of het nodig is om de leerdoelen voor het vak en/of de wijze van toetsing aan te passen. Daarbij worden ook recente ontwikkelingen in de maatschappij en/of de wetenschap betrokken. Op basis daarvan worden de leerdoelen – indien nodig – jaarlijks geactualiseerd en/of worden de onderwijseenheden aangepast. Voor het jaar 24-25 zijn deze vakevaluaties meegenomen in de ontwikkeling van het nieuwe curriculum. De jaarlijkse verbeterplannen zijn daarom niet aan de orde geweest in 23-24.

Nieuw dit studiejaar is het Blended Intensive Programme (BIP), een kort programma dat vanuit de Enlight internationale samenwerking in het kader van een Erasmus+ Call is ontstaan. Het BIP is toegankelijk voor studenten van deelnemende universiteiten (zie ook het OER bijlage 1A), waar wij er een van zijn, en bestaat uit een keuzevak van 3 erts. In de hoofdstukken over toetsmomenten en toetsvormen wordt dit BIP apart benoemd.

---

² Zichtbaar gemaakt in de basisrubric in het Toetsplan.

Dekkingsmatrix Opleidingen Lerarenopleiding v.a. 2024-2025					S1*												S2 EM-LVHO**															
					1 - Neem regie				2 - Geef les				3 - Verken je schoolvak				4 - Vorm je visie		5 - Verdiep je schoolvak				6 - Onderzoek het leren									
Beroepstaken →					B1	B2	B3	B4	B1	B2	B3	B4	B1	B2	B3	B4	B1	B2	B3	B4	B1	B2	B3	B4								
Dublin	Wettelijke eisen	Eindterm	Leerdoel	EC →	10				5				15				5		15				10									
leerlijn vakinhoud																																
DD1+2	art. 2.4, 2.6, 2.7		VI		Is verzorgd door de faculteit van de bachelor- of masteropleiding																											
leerlijn vakdidactiek					% →	10				20				60				30		60				20								
DD2	art. 2.4, 2.6, 2.7, 2.8, 2.11, 2.12	2b	VD1		x	x					x					x	x							x								x
DD2	art. 2.4, 2.6, 2.7, 2.8, 2.11, 2.12	2b	VD2		x	x					x					x	x							x							x	
DD2	art. 2.4, 2.6, 2.7, 2.8, 2.11, 2.12	2c	VD3												x		x							x								
DD2	art. 2.4, 2.6, 2.7, 2.8, 2.11, 2.12	2a	VD4													x		x						x						x		
DD3+4	art. 2.4, 2.6, 2.7, 2.8, 2.9	2a	VD5																					x					x			
DD1	art. 2.4, 2.6, 2.7, 2.8, 2.9	2b	VD6																											x		
DD3	art. 2.4, 2.6, 2.7, 2.8, 2.9	2b/c	VD7												x																	
DD2+4	art. 2.11	2b	VD8												x															x		
DD2+4	art. 2.11	2b	VD9													x																
DD2+4	art. 2.11	2d	VD10																													
DD2	art. 2.4, 2.6, 2.7, 2.8, 2.11, 2.12	2d	VD11					x	x																							
DD2+4	art. 2.11	2b	VD12																													
DD2	art. 2.9	2d	VD13																													
DD1	art. 2.4, 2.6, 2.7, 2.8, 2.9	2c	VD14																													
DD2+4	art. 2.11	2c	VD15																													
DD1	art. 2.4, 2.6, 2.7, 2.8, 2.9	2b	VD16																													
DD1+4	art. 2.11	2b	VD17																													
DD2+4	art. 2.11, 2.18	2b	VD18																													
DD2	art. 2.4, 2.6, 2.7, 2.8, 2.11, 2.12	2b	VD19																													
DD2	art. 2.9, 2.11	2b	VD20																													
DD2	art. 2.9	2d	VD21																													
DD2	art. 2.4, 2.6, 2.7, 2.8, 2.11, 2.12	2d	VD22																													
DD2+4	art. 2.11	2b	VD23																													
leerlijn pedagogiek					% →	70				60				10				30		10				10								
DD1+4	art. 2.14, 2.16, 2.17	3a	P1																													
DD4	2.14	3a/b	P2																													
DD2+4+5	art. 2.14, 2.18, 2.19	3b	P3																													
DD2+4+5	art. 2.16, 2.18, 2.19	3b	P4																													
DD4	2.14	3a	P5																													
DD1+3	art. 2.14, 2.18, 2.19	3c	P6																													
DD3	art. 2.14, 2.18, 2.19	3b	P7																													
DD3+4+5	art. 2.18	3b	P8																													
academische en onderzoekende leerlijn					% →	10				10				10				30		10				60								
DD2+3+5	art. 2.18	4a/b	AO1																													
DD3+5	art. 2.11, 2.18	4d	AO2																													
DD3+5	art. 2.4, 2.6, 2.7	4c	AO3																													
DD4	n.v.t.	4c/5b	AO4																													
DD3+5	art. 2.18	4a/b	AO5																													
algemene professionele leerlijn					% →	10				10				20				10		20				10								
DD5	art. 2.19	5a	AP1																													
DD3+4	art. 2.11	5a/b	AP2																													
DD3+4+5	art. 2.18	5b/c	AP3																													
DD5	art. 2.18	5b/c	AP4																													
DD4	art. 2.19	4d	AP5																													
DD3+5	art. 2.11, 2.18	4d	AP6																													
Totalen per vak					% →	100				100				100				100		100				100								

2 Toetsmomenten

Door de combinatie van formatieve en summatieve toetsing in iedere cursus wordt de voortgang van studenten gedurende de looptijd van de opleiding regelmatig getoetst. Dit zorgt ervoor dat studenten worden gestimuleerd om vanaf het begin van de opleiding actief aan de slag te gaan met de leerstof. Hierdoor wordt het leergedrag van studenten zodanig gestuurd, dat zij aan het eind van de cursus de leerstof beheersen.

Voor ieder cursorisch onderdeel van de Lerarenopleiding wordt een herkansing georganiseerd. Dit om ervoor te zorgen dat studenten cursussen redelijkerwijs binnen de gestelde tijd kunnen afronden. Om het aantal toetsmomenten beperkt te houden is het uitgangspunt op de Lerarenopleiding dat ieder vak wordt afgesloten met één summatieve tentamenopdracht. Een tentamenopdracht kan bestaan uit maximaal twee deelopdrachten³. Indien wordt gewerkt met twee deelopdrachten, geldt dat beide deelopdrachten voldoende moeten zijn.

De toetsing voor de zes vakken van de lerarenopleiding, waarvan de eerste drie voor alle varianten van de opleiding uitgevoerd worden, de laatste drie echter alleen in de Educatieve Master en de LVHO, is volgens het schema in onderstaande tabel geprogrammeerd⁴:

In het onderstaande schema zijn licht gele (of grijze) cellen data waarop een gesprek moet zijn gevoerd. Klein er onder is aangegeven wanneer het portfolio dan moet zijn ingeleverd. In de witte cellen zijn de data waarop een portfolio uiterlijk moet zijn ingeleverd aangegeven. Klein daaronder is aangegeven wanneer het beoordelingsgesprek dan plaatsvindt.

Onderwijseenheid	1 ^e Deadline S1	2 ^e Deadline S1	1 ^e Deadline S2	2 ^e Deadline S2
Neem regie	25 oktober 2024 (gesprek tussen 4-11 en 15-11)	17 januari 2025 (portfolio 5 werkdagen voor gesprek inleveren)	30 mei 2025* (gesprek tussen 16-6 en 4-7)	11 juli 2025*
Geef les	15 november 2024 (portfolio 5 werkdagen voor gesprek inleveren)	10 januari 2025 (portfolio 5 werkdagen voor gesprek inleveren)	nvt	nvt
Verken je schoolvak	10 januari 2025 (gesprek na 24-01)	28 februari 2025 (gesprek na 14-03)	nvt	nvt
Vorm je visie	25 oktober 2024*	6 december 2024*	4 april 2025	25 april 2025
Verdiep je schoolvak	13 december 2024* (gesprek na 13-01)	14 februari 2025* (gesprek na 7-3)	13 juni 2025 (gesprek tussen 30-6 en 11-7)	18 juli 2025
Onderzoek het leren	20 december 2024* (*pitch'13 januari)	24 januari 2025*	30 mei 2025 (*pitch'11 juni)	20 juni 2025

*De cursieve data in semester 1 zijn de deadlines voor de studenten die 30 ec vrijstelling voor de LVHO hebben aangevraagd en alleen in semester 1 vakken volgen. De cursieve data in semester 2 zijn de deadlines voor de 1^e jaars EduMa die in februari-juni alleen Neem regie volgen en het jaar daarna de andere vakken.)

De toetsing voor het keuzevak BIP is als volgt geprogrammeerd:

Onderwijseenheid	Deadline	Deadline resit
Teaching for global citizenship in European classrooms: a challenge-based approach	May 21 st 2025	June 18 th 2025

³ Vanuit organisatorische redenen kan het handig zijn een tentamen uit meerdere opdrachten te laten bestaan, waarvan de deeltijfers samen het eindcijfer voor het tentamen vormen. (OER-GMW, art. 4.3, lid 2). Binnen de Lerarenopleiding is afgesproken dat dit echter maximaal twee (deel)opdrachten mogen zijn, om de toetsdruk voor zowel studenten als docenten niet verder te vergroten.

⁴ Een uitzondering vormt het schoolvak wiskunde, waarbij in 2023-2024 en 2024-2025 een pilot wordt uitgevoerd door een aantal onderwijseenheden samen met NHL Stenden vorm te geven. Studenten in deze pilot hebben mogelijk afwijkende deadlines voor onderdelen. Ook bij het schoolvak Duits is in 2023-2024 in een pilot samengewerkt met NHL Stenden. Mogelijk geldt voor studenten Duits ook een andere deadline in 2024-2025. In hoeverre de pilot voor beide vakken in dit jaar van invloed is, is nu nog onbekend.

3 Toetsvormen

De toegepaste toetsvormen in de Lerarenopleiding zijn per vak weergegeven in de onderstaande tabel. Er is gekozen voor beoordelingsgesprekken op basis van een portfolio, een schriftelijk tentamen, mondelinge tentamens/presentaties en een praktijkproduct. Naast dat dit zorgt voor voldoende variatie in toetsvormen zijn de toetsvormen ook afgestemd op het vak waar ze bij horen. Bij de vakken met een werkplekleerdeel is gekozen voor mondelinge beoordeling. Daarmee kan de toets verdiepend zijn ten opzichte van aangeleverde stukken. In drie gevallen is sprake van een uitgebreid portfolio waarin de student, op basis van de criteria, zelf bewijslast verzamelt om het voldoende beheersen van de beroepstaak zichtbaar te maken (zie ook standaardaanpak in bijlage 5). Bij het vierde vak, Geef les, is sprake van een specifiek opdracht. Om deze reden is bij Neem regie, Verken je schoolvak en Verdiep je schoolvak gekozen voor beoordelingsgesprekken om daarmee recht te doen aan de complexiteit van de beroepstaken binnen die vakken. Bij Geef les is vanwege de concretere invalshoek gekozen voor een mondelinge toets. Zowel vanuit de wens om gevarieerde toetsvormen te gebruiken als vanuit de meer academische insteek van Vorm je visie en Onderzoek het leren is bij die twee vakken gekozen andere toetsvormen te gebruiken. Voor Vorm je visie dient de student een schriftelijk tentamen te maken en voor Onderzoek het leren is een product voor de praktijk de toetsvorm. Dat product moet overdraagbaar en bruikbaar zijn, echter de uiteindelijk vormgeving ervan wordt aan de student overgelaten. Voor de BIP is bij de eerdere ontwikkeling al gekozen voor een posterpresentatie en een individueel assessment, zie de onderste tabel.

De verplichte onderdelen van de toetsing zijn bij ieder vak, indien van toepassing, aangegeven. Overige eisen, bijvoorbeeld voor ontvankelijkheid, zijn aangegeven op de rubric van ieder vak. Resultaten voor vakken waar dit geldt, worden pas ingevoerd als aan alle eisen is voldaan.

De laatste drie vakken worden alleen in de masteropleidingen gegeven, de eerste drie in alle opleidingen van de lerarenopleiding.

Vak	Tentamenopdracht	Verplichte onderdelen	Examinator(en)	Andere betrokkenen	Locatie
Neem regie (10EC)	Beoordelingsgesprek op basis van portfolio	Bewijslast m.b.t. de criteria, waar de feedback op het lesbezoek en eventuele andere opdrachten onderdeel van is	Docenten van "neem regie" / instituutsopleiders	Werkplekbegeleider: beroepstaak 1, 2, 3 en 4	School
Geef les (5EC)	Mondelinge toets over een les	Het vooraf gemaakte (schriftelijke) lesontwerp wordt beoordeeld en feedback op zowel de les als dat ontwerp moet zijn opgenomen	Vakdidacticus	/	Instituut
Verken je schoolvak (15EC)	Beoordelingsgesprek op basis van portfolio	De ontworpen en gegeven lessenserie, waarbij twee lesbezoeken hebben plaatsgevonden. De feedback daarop van de vakdidacticus en werkplekbegeleider. Analyse van leerlingwerk.	Vakdidacticus + instituutsopleiders	Werkplekbegeleider: beroepstaak 1, 2, 4 Vakdidacticus: beroepstaak 2 en 3 Schoolopleider: beroepstaak 4	School
Vorm je visie (5EC)	Schriftelijk tentamen		Docenten van 'vorm van je visie'	/	Instituut
Verdiep je schoolvak (15EC)	Beoordelingsgesprek op basis van portfolio	<i>Per vak verschillend -> op basis van dezelfde beroepstaken</i>	Vakdidacticus + instituutsopleiders	Werkplekbegeleider: beroepstaak 2 Vakdidacticus: beroepstaak 1 en 2 Schoolopleider: beroepstaak 3	School
Onderzoek het leren (10EC)	Product voor de praktijk (bijv. video, publicatie, workshop)	De aanpak en uitwerking van de leertaken dient als overdraagbaar/opvraagbaar supplement meegeleverd te worden	Vakdidacticus + tweede beoordelaar	/	Instituut

Tabel: Toegepaste toetsvormen per vak

BIP: Formal assessment of learning outcomes

Assessment phase 2: *on-site group assessment → Poster presentation: students produce a poster that will be presented on the last day of the 5-days on campus. This poster represents the ACT phase in CBE and is related to a challenge on global citizenship. Evaluated by the coaches/educational support staff (e.g. Phd students, etc.)*

Assessment phase 3: *individual assessment based on online reflection → Portfolio: Students write a portfolio in which they reflect on what they have learnt about global citizenship through CBE. Evaluated by the organizing module leader (i.e. Michelle Helms-Lorenz) and/or local lecturer responsible for course in which this module is integrated*

Tabel: Toegepaste toetsvormen en beoordeling BIP

o **Bijlage 1 Kwalificatie Raamwerk Hoger Onderwijs: Dublin Descriptoren**

Nederlandse vertaling van de Dublin descriptoren voor het eindniveau van de eerste en tweede cyclus, in Nederland aangeduid met de kwalificaties: Bachelor en Master.

	Kwalificaties Bachelor	Kwalificaties Master
Kennis en inzicht	Heeft aantoonbare kennis en inzicht van een vakgebied, waarbij wordt voortgebouwd op het niveau bereikt in het voortgezet onderwijs en dit wordt overtroffen; functioneert doorgaans op een niveau waarop met ondersteuning van gespecialiseerde handboeken, enige aspecten voorkomen waarvoor kennis van de laatste ontwikkelingen in het vakgebied vereist is.	Heeft aantoonbare kennis en inzicht, gebaseerd op de kennis en het inzicht op het niveau van Bachelor en die deze overtreffen en/of verdiepen, alsmede een basis of een kans bieden om een originele bijdrage te leveren aan het ontwikkelen en/of toepassen van ideeën, vaak in onderzoeksverband.
Toepassen kennis en inzicht	Is in staat om zijn/haar kennis en inzicht op dusdanige wijze toe te passen, dat dit een professionele benadering van zijn/haar werk of beroep laat zien, en beschikt verder over competenties voor het opstellen en verdiepen van argumentaties en voor het oplossen van problemen op het vakgebied.	Is in staat om kennis en inzicht en probleemoplossende vermogens toe te passen in nieuwe of onbekende omstandigheden binnen een bredere (of multidisciplinaire) context die gerelateerd is aan het vakgebied; is in staat om kennis te integreren en met complexe materie om te gaan.
Oordeelsvorming	Is in staat om relevante gegevens te verzamelen en interpreteren (meestal op het vakgebied) met het doel een oordeel te vormen dat mede gebaseerd is op het afwegen van relevante sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke of ethische aspecten.	Is in staat om oordelen te formuleren op grond van onvolledige of beperkte informatie en daarbij rekening te houden met sociaal-maatschappelijke en ethische verantwoordelijkheden, die zijn verbonden aan het toepassen van de eigen kennis en oordelen.
Communicatie	Is in staat om informatie, ideeën en oplossingen over te brengen op een publiek bestaande uit specialisten of niet-specialisten.	Is in staat om conclusies, alsmede De kennis, motieven en overwegingen die hieraan ten grondslag liggen, duidelijk en ondubbelzinnig over te brengen op een publiek van specialisten of niet-specialisten.
Leervaardigheden	Bezit de leervaardigheden die noodzakelijk zijn om een vervolgstudie die een hoog niveau van autonomie veronderstelt aan te gaan.	Bezit de leervaardigheden die hem of haar in staat stellen een vervolgstudie aan te gaan met een grotendeels zelfgestuurd of autonoom karakter.

- **Bijlage 2: Eindkwalificaties LO –** Gezamenlijke eindtermen (minor/module/EduMa/LVHO)

1 Vakinhoudelijke bekwaamheid

- Afgestudeerde beheerst de inhoud van het schoolvak op het desbetreffende WO-niveau⁵.
- Afgestudeerde kan op basis van vakinhoudelijke kennis en ervaring leerlingen voorbereiden op het leren in een context passend bij hun vervolgopleiding(en).

2 Vakdidactische bekwaamheid

- Afgestudeerde kent de historie, plaats en belang van het schoolvak in het curriculum; kent daarnaast de doelstellingen van het vak in de diverse fasen van het onderwijs; heeft een visie op de vormende waarde en de relevantie van het vak voor leerlingen in de betreffende doelgroep.
- Afgestudeerde kent manieren waarop leerlingen leren, zowel in algemene zin als bij het schoolvak. Afgestudeerde gebruikt die kennis bij het ontwikkelen, uitvoeren en evalueren van het onderwijs.
- Afgestudeerde weet hoe begrip en beheersing van het schoolvak eruit zien en kan, op het niveau van de doelgroep waarvoor opgeleid wordt, rekening houden met verschillen tussen leerlingen bij het bevorderen hiervan.
- Afgestudeerde kan passende manieren van observatie en toetsing ontwikkelen, de resultaten interpreteren en communiceren en zo nodig het onderwijs op basis van de resultaten bijstellen.

3 Pedagogische bekwaamheid

- Afgestudeerde kan (in samenwerking met collega's) in klas en school een veilig en ontwikkelingsgericht leerklimaat realiseren.
- Afgestudeerde weet wat kenmerkend is aan de cognitieve, sociaal-emotionele en morele ontwikkeling van leerlingen in de leeftijd van de doelgroep waarvoor hij opleidt en kan daarop inspelen in de omgang met individuele en groepen leerlingen, collega's en betrokken derden.
- Afgestudeerde draagt bij aan de ontwikkeling en vorming van de leerling tot een zelfstandige en verantwoordelijke persoon.

4 Academische en onderzoekende bekwaamheid

- Afgestudeerde kan een kritisch, onafhankelijk oordeel vormen op basis van theoretische informatie.
- Als 1^e-graadsdocent is hij in staat om daarbij op basis van eigen onderzoek ontbrekende informatie te verzamelen en te analyseren die tot afgewogen oordeelsvorming leidt.
- Het onderzoekend handelen van afgestudeerde is transparant, cyclisch en navolgbaar voor betrokkenen en derden.
- Afgestudeerde werkt planmatig aan de ontwikkeling van vakinhoudelijke, (vak)didactische en pedagogische kennis en vaardigheden.

5 Algemene professionele bekwaamheid⁶

- Afgestudeerde kan de vakinhoudelijke, (vak)didactische en pedagogische ontwikkeling van leerlingen evalueren en stimuleren in samenspraak met collega's, ouders en andere betrokkenen.
- Afgestudeerde communiceert in voor niet-professionals begrijpelijke taal.
- Afgestudeerde houdt zich aan afspraken en bewaakt de eigen grenzen in tijd en professionele ruimte.

⁵ Zie toelatingseisen per opleiding. De student heeft de benodigde vakkennis reeds bij de start van de opleiding aan de ULO.

⁶ Eindterm 5b en 5c worden in de Educatieve Minor en Module niet expliciet getoetst, maar zijn wel aandachtspunten bij de eindbeoordeling.

○ **Bijlage 3: Leerdoelen vanuit de eindtermen**

Leerdoelen	
	leerlijn vakinhoud
VI	verzorgd door de faculteit van de bachelor- of masteropleiding
	leerlijn vakdidactische bekwaamheid
VD1	kan lessen ontwerpen op basis van concrete leerdoelen
VD2	kan didactische keuzes in het lesontwerp verantwoorden
VD3	kan de relatie van de leerstof voor het schoolvak met de kerndoelen en eindtermen beschrijven
VD4	kan vanuit vakdidactisch perspectief onderbouwen hoe een les en lesmateriaal past in het curriculum van het
VD5	kan de eigen visie op het schoolvak formuleren en toelichten
VD6	kan strategieën voor zelfregulerend leren beschrijven en gebruiken in de voorbereiding van het onderwijs
VD7	kan lesmateriaal en methodes beoordelen
VD8	kan een duidelijke en inhoudelijk correcte uitleg van de leerstof geven
VD9	kan een duidelijke instructie geven
VD10	kan de les efficiënt organiseren
VD11	kan het leren van leerlingen zichtbaar maken
VD12	kan leerlingen leerstrategieën aanleren
VD13	kan de kwaliteit van toetsen beoordelen
VD14	kan beschrijven welke manieren er zijn om te differentiëren
VD15	kan leerlingen activeren in de les
VD16	kan verschillende leer- en onderwijstheorieën die voor zijn onderwijspraktijk relevant zijn beschrijven
VD17	kan cognitieve leerstrategieën herkennen en benoemen
VD18	kan keuzes in de voorbereiding van onderwijs onderbouwen op basis van de kennis over motivatie van leerlingen
VD19	kan het leren van leerlingen analyseren
VD20	kan gebruik maken van digitale middelen als ondersteuning van het leren van leerlingen
VD21	kan een passende toets kiezen (minor)
VD22	kan beschrijven hoe het leren van leerlingen zichtbaar kan worden (minor)
VD23	kan een inhoudelijk correcte uitleg van de leerstof geven (minor)
	leerlijn pedagogische bekwaamheid
P1	kan beschrijven en onderbouwen wat wordt verstaan onder een veilig leerklimaat
P2	kan duidelijk communiceren met leerlingen
P3	kan de omgang van docenten met leerlingen vanuit pedagogisch perspectief analyseren
P4	kan de omgang van docenten met leerlingen vanuit ontwikkelingspsychologisch perspectief analyseren
P5	kan zorgen voor een veilig en stimulerend pedagogisch klimaat
P6	kan een persoonlijke visie op de rol van docenten in het bijdragen aan de ontwikkeling van leerlingen tot zelfstandige en verantwoordelijke volwassene formuleren en onderbouwen
P7	kan pedagogisch handelen analyseren en onderbouwen vanuit leer- en ontwikkelingspsychologisch perspectief
P8	kan de rol en verantwoordelijkheid van docent aanvaarden, afspraken nakomen en initiatief nemen (minor)
	leerlijn academische en onderzoekende bekwaamheid
AO1	kan gemaakte keuzes in de lespraktijk onderbouwen met wetenschappelijke kennis
AO2	kan planmatig en navolgbaar werken aan de eigen ontwikkeling
AO3	kan reflecteren op de eigen onderzoeksmatige werkwijze en op uit onderzoek opgedane inzichten
AO4	kan bevindingen van onderzoek overzichtelijk presenteren
AO5	kan implicaties van onderzoek voor de lespraktijk verwoorden en gemaakte keuzes onderbouwen met wetenschappelijke kennis
	leerlijn algemene professionele bekwaamheid
AP1	kan werken in samenspraak met collega's, ouders en andere betrokkenen
AP2	kan de eigen visie op het docentschap formuleren en toelichten
AP3	kan de rol en verantwoordelijkheid van docent aanvaarden, afspraken nakomen en initiatief nemen
AP4	kan feedback over de kwaliteit van het eigen handelen verzamelen en analyseren
AP5	kan de eigen professionele ontwikkeling monitoren en sturen
AP6	kan planmatig en navolgbaar werken aan de eigen ontwikkeling (minor)

o **Bijlage 4: Overzicht van de relatie tussen de leerdoelen, de eindtermen, wettelijke eisen en Dublin Descriptoren**

Is gebaseerd op:

Draagt bij aan, is dekkend voor:

Leerdoelen	Eindterm	Wettelijke eisen	Dublin descriptoren
leerlijn vakinhoud			
VI		art. 2.4, 2.6, 2.7	DD1+2: kennis en inzicht, toepassen kennis en inzicht
leerlijn vakdidactiek			
VD1	2b	art. 2.4, 2.6, 2.7, 2.8, 2.11, 2.12	DD2: toepassen kennis en inzicht
VD2	2b	art. 2.4, 2.6, 2.7, 2.8, 2.11, 2.12	DD2: toepassen kennis en inzicht
VD3	2c	art. 2.4, 2.6, 2.7, 2.8, 2.11, 2.12	DD2: toepassen kennis en inzicht
VD4	2a	art. 2.4, 2.6, 2.7, 2.8, 2.11, 2.12	DD2: toepassen kennis en inzicht
VD5	2a	art. 2.4, 2.6, 2.7, 2.8, 2.9	DD3+4: oordeelsvorming, communicatie
VD6	2b	art. 2.4, 2.6, 2.7, 2.8, 2.9	DD1: kennis en inzicht
VD7	2b/c	art. 2.4, 2.6, 2.7, 2.8, 2.9	DD3: oordeelsvorming
VD8	2b	art. 2.11	DD2+4: toepassen kennis en inzicht; communicatie
VD9	2b	art. 2.11	DD2+4: toepassen kennis en inzicht; communicatie
VD10	2d	art. 2.11	DD2+4: toepassen kennis en inzicht; communicatie
VD11	2d	art. 2.4, 2.6, 2.7, 2.8, 2.11, 2.12	DD2: toepassen kennis en inzicht
VD12	2b	art. 2.11	DD2+4: toepassen kennis en inzicht; communicatie
VD13	2d	art. 2.9	DD2: toepassen kennis en inzicht
VD14	2c	art. 2.4, 2.6, 2.7, 2.8, 2.9	DD1: kennis en inzicht
VD15	2c	art. 2.11	DD2+4: toepassen kennis en inzicht; communicatie
VD16	2b	art. 2.4, 2.6, 2.7, 2.8, 2.9	DD1: kennis en inzicht
VD17	2b	art. 2.11	DD1+4: kennis en inzicht; communicatie
VD18	2b	art. 2.11, 2.18	DD2+4: toepassen kennis en inzicht; communicatie
VD19	2b	art. 2.4, 2.6, 2.7, 2.8, 2.11, 2.12	DD2: toepassen kennis en inzicht
VD20	2b	art. 2.9, 2.11	DD2: toepassen kennis en inzicht
VD21	2d	art. 2.9	DD2: toepassen kennis en inzicht
VD22	2d	art. 2.4, 2.6, 2.7, 2.8, 2.11, 2.12	DD2: toepassen kennis en inzicht
VD23	2b	art. 2.11	DD2+4: toepassen kennis en inzicht; communicatie
leerlijn pedagogiek			
P1	3a	art. 2.14, 2.16, 2.17	DD1+4: kennis en inzicht; communicatie
P2	3a/b	2.14	DD4: communicatie
P3	3b	art. 2.14, 2.18, 2.19	DD2+4+5: toepassen kennis en inzicht, communicatie, oordeelsvorming
P4	3b	art. 2.16, 2.18, 2.19	DD2+4+5: toepassen kennis en inzicht, communicatie, oordeelsvorming
P5	3a	2.14	DD4: communicatie
P6	3c	art. 2.14, 2.18, 2.19	DD1+3: kennis en inzicht, oordeelsvorming
P7	3b	art. 2.14, 2.18, 2.19	DD3: oordeelsvorming
P8	3b	art. 2.18	DD3+4+5: oordeelsvorming, communicatie, leervaardigheden
academische en onderzoekende leerlijn			
A01	4a/b	art. 2.18	DD2+3+5: toepassen kennis en inzicht, oordeelsvorming,
A02	4d	art. 2.11, 2.18	DD3+5: oordeelsvorming, leervaardigheden
A03	4c	art. 2.4, 2.6, 2.7	DD3+5: oordeelsvorming, leervaardigheden
A04	4c/5b	n.v.t.	DD4: communicatie
A05	4a/b	art. 2.18	DD3+5: oordeelsvorming, leervaardigheden
algemene professionele leerlijn			
AP1	5a	art. 2.19	DD5: leervaardigheden
AP2	5a/b	art. 2.11	DD3+4: oordeelsvorming, communicatie
AP3	5b/c	art. 2.18	DD3+4+5: oordeelsvorming, communicatie, leervaardigheden
AP4	5b/c	art. 2.18	DD5: leervaardigheden
AP5	4d	art. 2.19	DD4: communicatie
AP6	4d	art. 2.11, 2.18	DD3+5: oordeelsvorming, leervaardigheden

○ **Bijlage 5: Overzicht van de standaardaanpak van beroeps-/ leertaken**

In iedere beschrijving van een vak is opgenomen welke beroepstaken bij dat vak centraal staan. De meeste beroepstaken zijn vervolgens weer opgebouwd uit leertaken waardoor je de beroepstaak stapsgewijs onder de knie krijgt. De leertaken zijn allemaal vrij kort en eenvoudig opgeschreven. Je zult er ook in herkennen dat we gekozen hebben voor een standaard opbouw waarbij je, indien mogelijk, eerst lessen of onderdelen gaat observeren en zelf een mening vormen. Daarna ga je zelf ontwerpen of inhoud bedenken, waarna je gaat oefenen, bijvoorbeeld met je medestudenten en tenslotte pas je het toe waarmee je de hele beroepstaak hebt gerealiseerd.

Iedere beroeps-/ leertaak benader je op dezelfde manier. Deze is als volgt:

1. Voordat je de leertaak volgens bovenstaande opzet gaat uitvoeren is het de bedoeling zelf stil te staan bij de inhoud van en de visie op het vak. Wat zou jij, zonder dat je al bezig bent, doen als je de beroepstaken bekijkt. Wat vind je dat hoort en niet hoort? Wat zeggen verschillende (wetenschappelijke) theorieën over dit onderdeel van het leraarschap? Je analyseert en vormt je al een beeld en misschien zelfs al een mening. Daarmee ga je de leertaken uitvoeren en tijdens die uitvoering maak je zichtbaar dat je vooraf al veel denkwerk hebt verricht. Vraag je zelf ook af of het nog uitmaakt welk schoolvak jij gaat geven. Zou de uitkomst van zo'n voorbereiding anders zijn voor een alfa, bèta of gamma student? Met andere woorden, je gaat bezig met:

- Beeldvorming (het analyseren van de leertaak, je bekijkt theorie, modellen, methodes, etc.)
- Oordeelvorming (je vormt een visie, weegt verschillen in context af, etc.)
- Besluitvorming (wat past bij jou, hoe ga je de uitvoering vormgeving, etc.)

2. Dan geldt verder dat je bij iedere leertaak moet zorgen voor variatie. Observeer meerdere docenten (niet alleen je begeleider), kijk bij verschillende opleidingsniveaus en wellicht ook bij verschillende vakken, niet alleen je eigen vak. Bekijk meerdere lesmethodes voor het onderwijs, niet alleen de op jouw school gebruikte methode. Dat betekent dat je voor iedere leertaak meerdere observaties moet doen. Het specifieke aantal hangt af van wanneer je doel bereikt is en je de gewenste variatie kunt ver(ant)woorden. Je kunt eventueel observaties voor verschillende leertaken combineren.

3. Bij het ontwerpen, het oefenen met/ voor medestudenten en het daadwerkelijk voor de klas staan op je stageschool zorg je ervoor dat je feedback vraagt en je eigen resultaten evalueert (bv tijdens microteaching). Verzamel deze feedback van meerdere 'bronnen' (je begeleider, de docent, leerlingen, medestudenten, etc.), met andere woorden, ook hier moet variatie zichtbaar zijn. Gebruik de feedback om jezelf verder te ontwikkelen als leraar en maak dat zichtbaar. De feedback kan dus leiden tot verbeterde lessen, een andere houding van jou in de klas of richting collega's of een ander beeld van wie jij bent als professional. Belangrijk is dat je de feedback zichtbaar gebruikt en reflecteert op je groei in je bekwaamheden (pedagogisch, vakdidactisch, onderzoekend en professioneel).